

**Wojewódzki program rozwoju zróżnicowanych form
wspieranego zatrudnienia oraz przedsiębiorczości
społecznej dostosowanych do potrzeb osób
z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami
psychicznymi**

Departament Nadzoru Podmiotów Leczniczych i Ochrony Zdrowia
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

Katowice 2024

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	4
II. Aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami.....	6
III. Opis działań instytucji realizujących zadania z zakresu poradnictwa zawodowego, aktywizacji zawodowej, rehabilitacji zawodowej i społecznej.....	13
IV. Cel główny i cele szczegółowe	18
Bibliografia	20
Spis tabel	21
Spis rycin	21

Wykaz skrótów

CIS	–	centrum integracji społecznej
GUS	–	Główny Urząd Statystyczny
KIS	–	klub integracji społecznej
NSP	–	Narodowy Spis Powszechny
PO	–	placówki oświatowe
PUP	–	powiatowy urząd pracy
PWDL	–	podmioty wykonujące działalność leczniczą
SPSWSL	–	Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030
ŚUW	–	Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach
UMWSL	–	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
WTZ	–	warsztat terapii zajęciowej
WUP	–	Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach
ZAZ	–	zakład aktywności zawodowej
ZPCh	–	zakład pracy chronionej

I. Wprowadzenie

Ochrona zdrowia psychicznego mieszkańców województwa śląskiego stanowi ważny obszar polityki zdrowotnej Samorządu Województwa Śląskiego. Osoby z niepełnosprawnościami są jedną z grup w sposób szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne. Wśród nich, w stosunkowo najgorszej sytuacji znajdują się osoby cierpiące na choroby i zaburzenia psychiczne. Doświadczają one odrzucenia zarówno w wymiarze personalnym, przez środowisko społeczne, jak i na gruncie zawodowym, z powodu lęku pracodawców przed zatrudnianiem przedstawicieli tej grupy, a niejednokrotnie również z powodu braku wiary samych osób chorujących psychicznie w możliwość efektywnego podjęcia jakiegokolwiek aktywności społecznej, w tym zawodowej¹.

Zatrudnienie osób chorujących psychicznie bardzo często ma charakter okresowy – nieodłącznie związany z przebiegiem choroby. Lepszemu samopoczuciu towarzyszy chęć podjęcia aktywności zawodowej. Praca często jest jednak źródłem dużego stresu, w najgorszej sytuacji prowadzącego do kolejnego epizodu choroby i hospitalizacji. Częściej doświadczane emocje inicjują chęć wycofania się i rezygnacji z zatrudnienia. Wykluczenie społeczne w wymiarze aktywności zawodowej, a w efekcie również w wymiarze ekonomicznym, ujawnia się w przypadku osób chorujących psychicznie nie tylko poprzez trudności w znalezieniu pracy w ogóle, ale też poprzez niski status zawodów, których wykonywanie zleca się osobom z niepełnosprawnościami. Zjawisko wykluczenia oraz wskazane czynniki utrudniające aktywizację zawodową osób chorujących psychicznie pokazują, że konieczne jest prowadzenie zróżnicowanych działań, które będą wspierać te osoby i ich rodziny w wejściu lub powrocie na rynek pracy. Wskazane jest tutaj podejście komplementarne, które będzie odpowiadało na różne potrzeby i ograniczenia. Przyjmując te założenia, aktywizacja zawodowa nie ogranicza się do tworzenia dostępnych miejsc zatrudnienia lub kształcenia zawodowego. Równie ważnym jej elementem jest zwiększanie aktywności i włączenie społeczne².

Wojewódzki program rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia oraz przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi powstał na podstawie zapisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030³. Celem głównym Programu jest aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi, a jego realizacja przyczyni się do poprawy jakości życia tych osób.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego⁴ definiuje zdrowie psychiczne jako fundamentalne dobro osobiste człowieka, wskazując jednocześnie, że ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa, w tym organów administracji rządowej i samorządowej oraz instytucji do tego powołanych. Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje

¹ Wsparcie osób chorujących psychicznie na rynku pracy - analiza i zalecenia, Biuletyn Rzecznika Praw Obywatelskich 2014, nr 8.

² Ibidem.

³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 [Dz.U. 2023 poz. 2480].

⁴ Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego [Tekst jedn. Dz.U. 2024 poz. 917].

realizację zadań dotyczących m.in. zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Działania te realizowane są m.in. poprzez zwiększanie dostępności do zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia oraz przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zgodnie z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Do realizacji celów określonych ww. ustawą określono trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Z kolei niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne⁵.

O niepełnosprawności orzekają powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności (jako pierwsza instancja) oraz wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności (jako druga instancja). Postępowanie orzecznicze, służące ustaleniu niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, co do zasady jest zespołowe i dwuinstancyjne. Rejonowe sądy pracy i ubezpieczeń społecznych jako organ odwoławczy dokonują kontroli prawidłowości orzekania przez organy administracji publicznej⁶.

⁵ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. [Tekst jedn. Dz.U. 2024 poz. 44 z późn. zm.].

⁶ Ibidem.

II. Aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Zgodnie z danymi ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego w roku 2021 w Polsce mieszkało ok. 5,43 mln osób z niepełnosprawnościami (14,3% ogółu ludności w kraju vs. 12,2% w roku 2011), w tym ok. 3,45 mln z niepełnosprawnością prawną (9,1% vs. 8,1% w roku 2011). W województwie śląskim było to odpowiednio ok. 610,35 tys. (13,9% ogółu ludności w województwie vs. 11,9% w roku 2011) oraz 375,45 tys. (8,6% vs. 7,5% w roku 2011). Odsetek osób z niepełnosprawnościami ogółem w województwie w okresie 2011-2021 wzrósł o 2 pp., z niepełnosprawnościami prawnie – o 1,1 pp. W województwie śląskim w roku 2021 wśród osób z niepełnosprawnościami ogółem przeważały kobiety, stanowiące 55% tej grupy (ok. 335,87 tys.). Wśród ogółu osób z niepełnosprawnościami w Polsce ok. 2,04 mln było w wieku produkcyjnym (9,1% mieszkańców kraju w wieku produkcyjnym vs. 9,2% w roku 2011). W województwie śląskim było to ok. 224,29 tys. (8,7% mieszkańców województwa w wieku produkcyjnym vs. 9% w roku 2011). Pozytywną obserwacją stanowi fakt, że udział osób z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym w liczbie osób w wieku produkcyjnym ogółem w okresie 2011-2021 zmalał w województwie o 0,3 pp. W województwie w roku 2021 wśród osób z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym przeważali mężczyźni, stanowiący 58,6% tej grupy (ok. 131,47 tys.)⁷. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli I.

Tab. I. Osoby z niepełnosprawnościami w Polsce i w województwie śląskim w roku 2011 oraz 2021 w świetle wyników Narodowych Spisów Powszechnych.

Wyszczególnienie		Polska		województwo śląskie	
		2011	2021	2011	2021
Liczba ludności ogółem	liczba	38 538 447	37 907 704	4 626 357	4 375 947
Liczba ludności w wieku produkcyjnym	liczba	24 738 527	22 385 400	2 998 142	2 564 231
osoby z niepełnosprawnościami razem	liczba	4 697 048	5 431 741	552 138	610 355
	% ludności ogółem	12,2	14,3	11,9	13,9
w tym: osoby z niepełnosprawnościami orzeczonymi prawnie	liczba	3 131 456	3 459 243	344 743	375 455
	% ogółu z niepełnosprawnościami	66,7	63,7	62,4	61,5
	% ludności ogółem	8,1	9,1	7,5	8,6
w tym: osoby z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym	liczba	2 282 503	2 036 851	270 861	224 286
	% ogółu z niepełnosprawnościami	48,6	37,5	49,1	36,7
	% ludności w wieku produkcyjnym	9,2	9,1	9,0	8,7

Źródło: Bank danych lokalnych, Narodowe Spisy Powszechnie [bdl.stat.gov.pl].

W Polsce wśród osób z niepełnosprawnościami orzeczonymi prawnie w wieku 16 lat i więcej (ok. 3,23 mln) w 30,4% był to znaczny stopień niepełnosprawności, w 45,3% umiarkowany, natomiast w 24,3% - lekki. W województwie śląskim dane były porównywalne - było to odpowiednio

⁷ Bank Danych Lokalnych, NSP 2021, Ludność [bdl.stat.gov.pl].

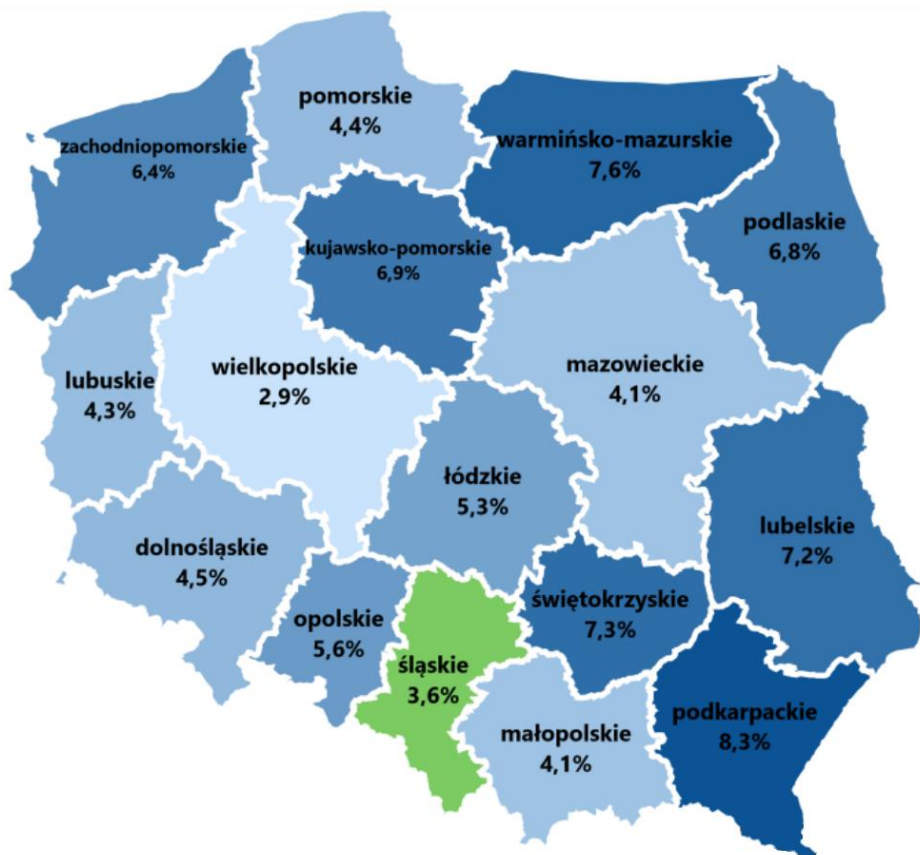
30,5%, 43,4% oraz 26,1% spośród 347,64 tys. osób z niepełnosprawnościami w wieku 16 lat i więcej (tabela II).

Tab. II. Osoby z niepełnosprawnościami w Polsce i w województwie śląskim w roku 2021 według stopnia niepełnosprawności w świetle wyników Narodowych Spisów Powszechnych.

Wyszczególnienie		Polska	województwo śląskie
		2021	2021
Osoby z niepełnosprawnościami prawnie	liczba	3 459 243	375 455
w tym:	znaczný stopień niepełnosprawności (%)	28,4	28,2
	umiarkowany stopień niepełnosprawności (%)	42,1	40,1
	lekki stopień niepełnosprawności (%)	22,6	24,0
	osoby w wieku 0-15 lat (%)	6,9	7,6

Źródło: Bank danych lokalnych, Narodowe Spisy Powszechne [bdl.stat.gov.pl].

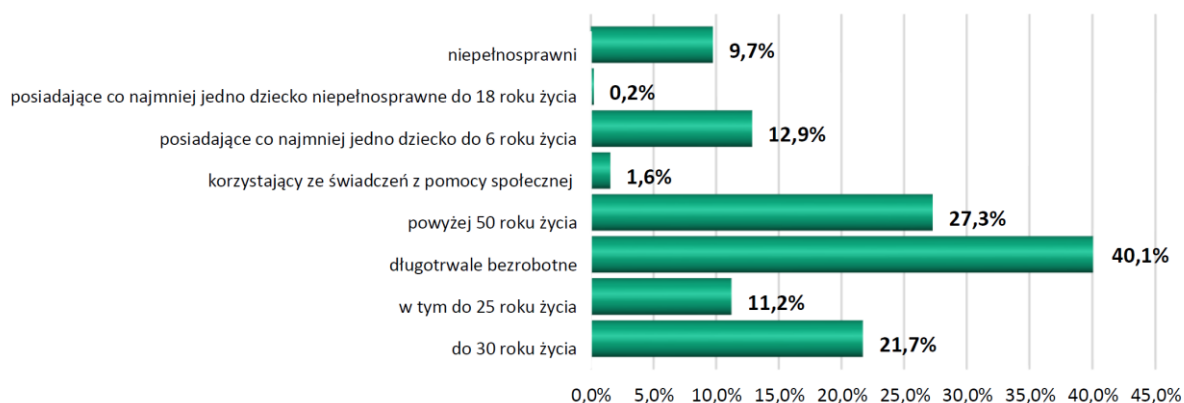
W końcu sierpnia 2024 roku w powiatowych urzędach pracy województwa śląskiego zarejestrowane były 62 483 osoby. Według stanu na 31 lipca 2024 r. wysokość stopy bezrobocia w Śląskiem wynosiła 3,6%. Województwo znalazło się na drugim miejscu listy województw o najniższej wartości tego wskaźnika, za Wielkopolską (2,9%). Stopa bezrobocia w Polsce wyniosła 5% (rycina 1).

Ryc. 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce za lipiec 2024 r.

Źródło: Bezrobocie rejestrowane w województwie śląskim, raport miesięczny 8/2024. Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.

Na koniec sierpnia 2024 r. w powiatowych urzędach pracy województwa śląskiego zarejestrowanych było 47 396 osób, które ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁸ kwalifikuje do będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym 6 089 osób z niepełnosprawnościami (9,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych). Było to 2 656 kobiet (43,6% ogółu bezrobotnych z niepełnosprawnościami; ok. 8% ogółu bezrobotnych kobiet) oraz 3 433 mężczyzn (56,4% ogółu bezrobotnych z niepełnosprawnościami; ok. 11,8% ogółu bezrobotnych mężczyzn). Dane zaprezentowano za pomocą ryciny 2.

Ryc. 2. Udział osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy wśród bezrobotnych ogółem (stan na 31.08.2024 r.).

Źródło: Bezrobocie rejestrowane w województwie śląskim, raport miesięczny 8/2024. Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.

Celem przedstawienia danych dotyczących bezrobocia osób z niepełnosprawnościami w ujęciu powiatowym posłużono się danymi na koniec 2023 r. – najnowszymi danymi udostępnionymi przez GUS⁹. Liczba zarejestrowanych wówczas osób z niepełnosprawnościami w województwie śląskim wynosiła 5 826 – stanowili oni 9,3% bezrobotnych ogółem (w Polsce udział ten wyniósł 7,7%). Najwyższy udział osób z niepełnosprawnościami wśród bezrobotnych ogółem odnotowano w Bielsku-Białej (15,7%), Częstochowie (14,4%), Świętochłowicach (13,4%) oraz Chorzowie (13,4%). Najniższy – w powiecie kłobuckim (4,7%) oraz lublinieckim (5,3%)¹⁰. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli III.

Tab. III. Bezrobotni zarejestrowani, w tym z niepełnosprawnościami w Polsce oraz województwie śląskim według powiatów na koniec 2023 roku.

Obszar	Bezrobotni zarejestrowani	w tym z niepełnosprawnościami	
		liczba	% ogółu
Powiat m. Bielsko-Biała	1 845	289	15,7%
Powiat m. Częstochowa	3 248	468	14,4%
Powiat m. Świętochłowice	499	67	13,4%

⁸ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy [Tekst jedn. Dz.U. 2024 poz. 475].

⁹ Bank danych lokalnych, Rynek pracy, bezrobocie rejestrowane [bdl.stat.gov.pl/].

¹⁰ Ibidem.

Powiat m. Chorzów	1 372	184	13,4%
Powiat m. Siemianowice Śląskie	798	100	12,5%
Powiat m. Mysłowice	1 043	125	12,0%
Powiat m. Jaworzno	1 213	141	11,6%
Powiat m. Ruda Śląska	1 127	128	11,4%
Powiat bielski	1 758	198	11,3%
Powiat raciborski	1 377	153	11,1%
Powiat m. Rybnik	1 393	154	11,1%
Powiat m. Zabrze	2 154	230	10,7%
Powiat m. Jastrzębie-Zdrój	1 111	118	10,6%
Powiat m. Katowice	2 162	228	10,5%
Powiat rybnicki	741	77	10,4%
Powiat zawierciański	1 950	201	10,3%
Powiat wodzisławski	2 320	219	9,4%
ŚLĄSKIE	62 445	5 826	9,3%
Powiat m. Tychy	1 015	92	9,1%
Powiat m. Gliwice	2 224	196	8,8%
Powiat myszkowski	1 400	120	8,6%
Powiat będziński	2 420	206	8,5%
Powiat mikołowski	1 002	84	8,4%
Powiat m. Dąbrowa Górnicza	2 438	200	8,2%
Powiat m. Bytom	3 538	287	8,1%
Powiat częstochowski	2 414	189	7,8%
Powiat m. Sosnowiec	3 774	295	7,8%
POLSKA	788 229	60 835	7,7%
Powiat bieruńsko-łódziński	328	25	7,6%
Powiat gliwicki	1 248	95	7,6%
Powiat cieszyński	3 179	238	7,5%
Powiat żywiecki	2 369	174	7,3%
Powiat tarnogórski	2 276	161	7,1%
Powiat m. Piekary Śląskie	1 067	73	6,8%
Powiat pszczyński	1 358	89	6,6%
Powiat m. Żory	692	44	6,4%
Powiat lubliniecki	1 387	74	5,3%
Powiat kłobucki	2 205	104	4,7%

Źródło: Bank danych lokalnych, Rynek pracy, bezrobocie rejestrowane [bdl.stat.gov.pl/].

Celem przedstawienia szczegółowych danych dotyczących bezrobocia osób z niepełnosprawnościami posłużono się danymi na koniec 2023 r. – najnowszymi danymi gromadzonymi przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach sprawozdań o osobach z niepełnosprawnościami bezrobotnych i poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. Dane te udostępniane są cyklicznie przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych¹¹. Wśród osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w

¹¹ Dane MRiPS-07 za II półrocze 2023, Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych [niepelnosprawni.gov.pl].

województwie śląskim na koniec 2023 roku przeważali mężczyźni (55,4%), osoby zamieszkujące miasta (81,2%) oraz osoby o wykształceniu zasadniczym zawodowym/branżowym (33%) lub podstawowym/podstawowym nieukończonym (26%). Największy udział procentowy w tej grupie odnotowano dla osób w wieku 50-59 lat (35,6%) oraz 40-49 (25%), najmniejszy – w wieku 18-29 lat (11,5%). W analizowanej populacji przeważały osoby o lekkim (55,9%) oraz umiarkowanym (40,4%) stopniu niepełnosprawności. Staż pracy w przypadku tych osób wynosił najczęściej 1-5 lat (20,3%) lub do roku (20%). Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy województwa śląskiego w analizowanym okresie były upośledzenia narządu ruchu (27,8%) oraz zaburzenia zdrowia psychicznego (23,3%). Wśród ogółu z niepełnosprawnościami bezrobotnych w województwie śląskim na koniec roku 2023 odnotowano 1 360 osób, u których przyczyną niepełnosprawności były zaburzenia zdrowia psychicznego, w tym choroby psychiczne (20% ogółu), upośledzenie umysłowe (2%) oraz całościowe zaburzenia rozwojowe (1,3%). Województwo śląskie zajmuje 3 miejsce w kraju (po wielkopolskim i małopolskim) biorąc pod uwagę udział procentowy osób z chorobami psychicznymi w ogóle osób zarejestrowanych z niepełnosprawnościami bezrobotnych. W przypadku całościowych zaburzeń rozwojowych również jest to 3 miejsce w kraju (po mazowieckim i podlaskim), natomiast w przypadku upośledzenia umysłowego – 13. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli IV oraz V.

Tab. IV. Niepełnosprawni bezrobotni zarejestrowani w województwie śląskim według wybranych cech na koniec roku 2023.

Wyszczególnienie		liczba	%
Ogółem		5 826	100,0
wg miejsca zamieszkania	miasta	4 730	81,2
	wieś	1 096	18,8
wg płci	mężczyźni	3 228	55,4
	kobiety	2 598	44,6
wg wieku	18-24 lat	363	6,2
	25-29 lat	306	5,3
	30-39 lat	905	15,5
	40-44 lat	696	11,9
	45-49 lat	763	13,1
	50-54 lat	924	15,9
	55-59 lat	1 148	19,7
	60 lat i więcej	721	12,4
wg wykształcenia	wyższe	486	8,3
	policealne i średnie zawodowe/branżowe	1 174	20,2
	średnie ogólnokształcące	536	9,2
	zasadnicze zawodowe/branżowe	1 921	33,0
	gimnazjalne	195	3,3
	podstawowe i podstawowe nieukończone	1 514	26,0
wg stopnia niepełnosprawności	znaczny	212	3,6

	umiarkowany	2 355	40,4
	lekki	3 259	55,9
wg przyczyny niepełnosprawności	upośledzenie umysłowe	115	2,0
	choroby psychiczne	1 168	20,0
	zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	309	5,3
	całościowe zaburzenia rozwojowe (Autyzm)	77	1,3
	choroby narządu wzroku	263	4,5
	upośledzenia narządu ruchu	1 617	27,8
	epilepsja	340	5,8
	choroby układu oddechowego i układu krążenia	409	7,0
	choroby układu pokarmowego	109	1,9
	choroby układu moczowo-płciowego	121	2,1
	choroby neurologiczne	595	10,2
	inne	612	10,5
	nieustalony	91	1,6
	wg stażu pracy	do 1 roku	1 167
1 - 5		1 184	20,3
5 - 10		903	15,5
10 - 20		1 024	17,6
20 - 30		711	12,2
30 lat i więcej		247	4,2
bez stażu		590	10,1

Źródło: Dane MRiPS-07 za II półrocze 2023, Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych [niepełnosprawni.gov.pl].

Tab. V. Bezrobotni z niepełnosprawnościami zarejestrowani w Polsce według wybranych przyczyn niepełnosprawności na koniec roku 2023 – w ujęciu regionalnym.

Województwo	Ogółem	Przyczyny niepełnosprawności (liczba)			Przyczyny niepełnosprawności (% ogółu)		
		upośledzenie umysłowe	choroby psychiczne	całościowe zaburzenia rozwojowe (autyzm)	upośledzenie umysłowe	choroby psychiczne	całościowe zaburzenia rozwojowe (autyzm)
wielkopolskie	4 350	106	975	30	2,4	22,4	0,7
małopolskie	4 287	75	866	24	1,7	20,2	0,6
śląskie	5 826	115	1168	77	2,0	20,0	1,3
kujawsko-pomorskie	2 989	73	558	25	2,4	18,7	0,8
podlaskie	2 230	55	406	31	2,5	18,2	1,4
podkarpackie	4 617	138	822	44	3,0	17,8	1,0
łódzkie	4 984	156	862	27	3,1	17,3	0,5
pomorskie	4 195	116	714	42	2,8	17,0	1,0
lubelskie	3 528	73	564	26	2,1	16,0	0,7
mazowieckie	6 542	191	1031	135	2,9	15,8	2,1
warmińsko-mazurskie	3 471	135	527	32	3,9	15,2	0,9

dolnośląskie	5 147	154	779	47	3,0	15,1	0,9
opolskie	1 816	60	273	21	3,3	15,0	1,2
zachodniopomorskie	2 364	49	328	17	2,1	13,9	0,7
świętokrzyskie	2 942	29	401	24	1,0	13,6	0,8
lubuskie	1 573	29	180	20	1,8	11,4	1,3

Źródło: Dane MRiPS-07 za II półrocze 2023, Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych [niepełnosprawni.gov.pl].

W województwie śląskim wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w wieku 16-64 lata wyniósł w II kwartale 2024 r. 32,9% (5 miejsce w kraju), podczas gdy dla całego kraju opisywany wskaźnik to 30,4% (tabela VI).

Tab. VI. Wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w II kwartale 2024 r. – w ujęciu regionalnym.

Województwo	Wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami (%)
dolnośląskie	45,2
świętokrzyskie	36,7
łódzkie	34,7
lubuskie	34,0
śląskie	32,9
pomorskie	30,7
polska	30,4
lubelskie	30,3
mazowieckie	29,8
wielkopolskie	29,6
warmińsko-mazurskie	29,1
kujawsko-pomorskie	28,8
podkarpackie	24,4
małopolskie	23,4
opolskie	22,6
podlaskie	21,4
zachodniopomorskie	20,9

Źródło: Bank danych lokalnych, Rynek pracy, Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat według BAEL [bdl.stat.gov.pl].

III. Opis działań instytucji realizujących zadania z zakresu poradnictwa zawodowego, aktywizacji zawodowej, rehabilitacji zawodowej i społecznej

Dzięki realizacji działań z zakresu integracji społecznej osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą stać się pełnoprawnymi uczestnikami życia społecznego. Działania te sprzyjają zwiększaniu poczucia przynależności, umożliwiają nawiązywanie i podtrzymywanie relacji społecznych, a także poprawę poczucia własnej wartości osoby chorującej. Integracja ta obejmuje także obszar aktywizacji zawodowej, co jest szczególnie istotne, ponieważ praca dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest często główną formą uczestnictwa w życiu społeczno-gospodarczym. Jej brak oznacza nie tylko brak środków finansowych, ale również deficyty psychospołeczne. Dlatego też ważną kwestią jest właściwe przygotowanie instytucji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami do realizacji zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej¹². Rehabilitacją zawodową i społeczną osób z zaburzeniami psychicznymi zajmują się warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, zakłady pracy chronionej oraz centra i kluby integracji społecznej. Charakterystykę wybranych instytucji integracji społecznej funkcjonujących na terenie województwa śląskiego w 2023 r., przedstawiono w podrozdziale IV.4. Śląskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 (Zasoby systemu wsparcia społecznego w województwie śląskim).

Według najnowszych publikowanych danych, na koniec 2019 r. działalność w Polsce prowadziło 720 warsztatów terapii zajęciowej, działających w zdecydowanej większości powiatów w kraju (nie utworzono ich w 18 powiatach). Według danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego na terenie województwa działają 53 WTZ – co najmniej jeden w każdym z powiatów¹³. W końcu grudnia 2023 r. funkcjonowało w Polsce 141 zakładów aktywności zawodowej. Zatrudnienie ogółem w ZAZ wynosiło 9 175 osób, w tym 7 054 osoby z niepełnosprawnościami. Udział osób z niepełnosprawnościami w zatrudnieniu ogółem w zakładach aktywności zawodowej wynosił 76,9%. W województwie śląskim działało 15 zakładów aktywności zawodowej, jest to najwyższy wynik wśród wszystkich województw. Jednostki te działają w 13 powiatach województwa. Zatrudnienie ogółem wynosiło 1 018 osób, w tym 802 osoby z niepełnosprawnościami. Udział osób z niepełnosprawnościami w zatrudnieniu ogółem w zakładach aktywności zawodowej w województwie wynosił 78,8%. Wśród ogółu zatrudnionych w ZAZ osób z niepełnosprawnościami zdecydowaną większość stanowiły osoby ze znacznym oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności – odpowiednio 59,6% oraz 39,6%. Osoby z niepełnosprawnościami w postaci choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego (514 osób) stanowiły w województwie śląskim 50,5% ogółu zatrudnionych w ZAZ. Jest to 5 najwyższy wynik w kraju, po województwach: łódzkim (56,9%), zachodniopomorskim (54,6%), lubuskim (53,6%) oraz podkarpackim (52,2%)¹⁴. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli VII.

¹² Załuska M., Opieka zdrowotna i wsparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa 2015

¹³ Baza Warsztatów Terapii Zajęciowej, Województwo Śląskie [niepelnosprawni.slaskie.pl].

¹⁴ Dane dotyczące ZAZ, Biuro Rzecznika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych [niepelnosprawni.gov.pl].

Tab. VII. Zatrudnienie i jego struktura w zakładach aktywności zawodowej w Polsce według województw.

Województwo	Liczba ZAZ	zatrudnienie ogółem (liczba)	w tym osoby z niepełnosprawnościami		w tym osoby z niepełnosprawnościami w postaci choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego	
			liczba	%	liczba	%
Ogółem	141	9 175	7 054	76,9	4510	49,2
Dolnośląskie	9	591	459	77,7	288	48,7
Kujawsko-pomorskie	9	578	448	77,5	265	45,8
Lubelskie	9	473	359	75,9	234	49,4
Lubuskie	2	56	42	75,0	30	53,6
Łódzkie	8	452	349	77,2	257	56,9
Małopolskie	13	734	584	79,6	359	48,9
Mazowieckie	10	434	319	73,4	175	40,4
Opolskie	5	404	339	83,9	183	45,2
Podkarpackie	12	1 225	932	76,1	639	52,2
Podlaskie	9	430	334	77,7	201	46,8
Pomorskie	2	156	119	76,3	75	48,1
Śląskie	15	1 018	802	78,8	514	50,5
Świętokrzyskie	9	448	351	78,4	181	40,4
Warmińsko-mazurskie	10	474	345	72,8	231	48,7
Wielkopolskie	9	703	541	76,9	333	47,4
Zachodnio-pomorskie	10	1 000	733	73,3	546	54,6

Zródło: Dane dotyczące zakładów aktywności zawodowej, Biuro Rzecznika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych [niepelnosprawni.gov.pl].

W końcu grudnia 2023 r. funkcjonowało w Polsce 639 zakładów pracy chronionej. Zatrudnienie ogółem w ZPCh wynosiło 107 357 osób, w tym 83 467 osób z niepełnosprawnościami. Udział osób z niepełnosprawnościami w zatrudnieniu ogółem w zakładach pracy chronionej wynosił 78,7%. W województwie śląskim działało 76 zakładów pracy chronionej, jest to drugi najwyższy wynik wśród wszystkich województw (po województwie wielkopolskim). Jednostki te działają w 24 powiatach województwa. Zatrudnienie ogółem wynosiło 11 027 osób, w tym 8 459 osób z niepełnosprawnościami. Udział osób z niepełnosprawnościami w zatrudnieniu ogółem w zakładach pracy chronionej w województwie wynosił 76,7%. Wśród ogółu zatrudnionych w ZPCh osób z niepełnosprawnościami zdecydowaną większość stanowiły osoby z umiarkowanym oraz lekkim stopniem niepełnosprawności – odpowiednio 70% oraz 20%. Osoby z niepełnosprawnościami w postaci choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego (2 153 osoby) stanowiły w województwie śląskim 25,4% ogółu zatrudnionych w ZPCh. Jest to wynik niższy w porównaniu z ogólnokrajowym (26,9%)¹⁵. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli VIII.

¹⁵ Ibidem.

Tab. VIII. Zatrudnienie i jego struktura w zakładach pracy chronionej w Polsce według województw.

Województwo	Liczba ZPCh	zatrudnienie ogółem (liczba)	w tym osoby z niepełnosprawnościami		w tym osoby z niepełnosprawnościami w postaci choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego	
			liczba	%	liczba	%
Ogółem	639	107 357	83 467	77,7	22 437	26,9
Dolnośląskie	57	16 556	12 507	75,5	3 258	26,1
Kujawsko-pomorskie	45	4 895	4 047	82,7	1 316	32,5
Lubelskie	18	1 934	1 262	65,2	222	17,6
Lubuskie	27	3 561	3 008	84,5	548	18,2
Łódzkie	49	8 098	6 355	78,5	1 961	30,9
Małopolskie	35	7 335	5 628	76,7	1 316	23,4
Mazowieckie	54	20 063	15 696	78,2	4 354	27,7
Opolskie	11	2 021	1 255	62,1	243	19,4
Podkarpackie	56	9 146	7 478	81,8	2 364	31,6
Podlaskie	13	879	647	73,6	145	22,4
Pomorskie	54	6 718	5 411	80,5	1 479	27,3
Śląskie	76	11 027	8 459	76,7	2 153	25,4
Świętokrzyskie	20	1 883	1 570	83,4	355	22,6
Warmińsko-mazurskie	30	2 845	2 312	81,3	531	23,0
Wielkopolskie	85	9 852	7 432	75,4	2 066	27,8
Zachodnio-pomorskie	9	544	402	73,9	126	31,4

Zródło: Dane dotyczące zakładów aktywności zawodowej, Biuro Rzecznika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych [niepelnosprawni.gov.pl].

Zgodnie z danymi Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, według stanu na III kwartał 2024 r. w województwie śląskim działają także 34 Centra Integracji Społecznej (na terenie 24 powiatów) oraz 36 Klubów Integracji Społecznej (na terenie 22 powiatów).

Z kolei głównymi instytucjami realizującymi zadania z zakresu aktywizacji zawodowej są Wojewódzkie Urzędy Pracy oraz powiatowe urzędy pracy (PUP). Do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy należy m.in. określanie i koordynowanie regionalnej polityki rynku pracy, opracowywanie badań i analiz rynku pracy (w tym w odniesieniu do sytuacji osób z niepełnosprawnościami na tym rynku), koordynowanie na terenie województwa realizacji programów aktywizacji zawodowej finansowanych z rezerwy Funduszu Pracy, zlecenie działań aktywizacyjnych, świadczenie poradnictwa zawodowego oraz jego koordynowanie w publicznych służbach zatrudnienia na terenie województwa, a także współpraca na terenie województwa z powiatowymi urzędami pracy w zakresie organizacji szkoleń, przygotowania zawodowego dorosłych i staży¹⁶. Charakterystykę wybranych instytucji rynku pracy realizujących zadania z zakresu aktywizacji zawodowej, funkcjonujących na terenie województwa śląskiego w 2023 r.,

¹⁶ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy [Tekst jedn. Dz.U. 2024 poz. 475 z późn. zm.].

przedstawiono w podrozdziale IV.4. Śląskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 (Zasoby systemu wsparcia społecznego w województwie śląskim).

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach ma swoją siedzibę przy ul. Kościuszki 30 w Katowicach. W wypełnianiu swoich zadań współpracuje w województwie śląskim z 32 powiatowymi urzędami pracy, których wykaz przedstawiono w tabeli IX.

Tab. IX. Powiatowe Urzędy Pracy w województwie śląskim.

Powiat	Adres - ulica	Adres - kod pocztowy i miejscowość
będziński	ul. Ignacego Krasickiego 17 A	42-500 Będzin
bieruńsko-lędziński	ul. Lędzińska 24	43-140 Lędziny
cieszyński	Pl. Wolności 6	43-400 Cieszyn
kłobucki	ul. Długosza 114	42-100 Kłobuck
lubliniecki	ul. Sobieskiego 9	42-700 Lubliniec
mikołowski	ul. Chopina 8	43-170 Łaziska Górne
myszkowski	ul. Partyzantów 21	42-300 Myszków
pszczyński	ul. Dworcowa 23	43-200 Pszczyna
raciborski	ul. Klasztorna 6,	47-400 Racibórz
rybnik	ul. Jankowicka 1	44-200 Rybnik
sosnowiec	ul. Rzeźnicza 12	41-200 Sosnowiec
wodzisławski	ul. Michalskiego 12	44-300 Wodzisław Śląski
zawierciański	ul. Parkowa 2	42-400 Zawiercie
żywiecki	ul. Łączna 28	34-300 Żywiec
M. Bielsko-Biała	ul. Partyzantów 55	43-300 Bielsko-Biała
M. Bytom	ul. Łagiewnicka 15	41-902 Bytom
M. Chorzów	ul. Opolska 19	41-500 Chorzów
M. Częstochowa	ul. Szymanowskiego 15	42-217 Częstochowa
M. Dąbrowa górnicza	ul. Jana III Sobieskiego 12	41-300 Dąbrowa Górnicza
M. Gliwice	Pl. Inwalidów Wojennych 12	44-100 Gliwice
M. Jastrzębie zdroj	ul. Wrocławska 2	44-335 Jastrzębie Zdrój
M. Jaworzno	ul. Północna 9b	43-600 Jaworzno
M. Katowice	ul. Połpiecha 14	40-852 Katowice
M. Mysłowice	ul. Mikołowska 4a	41-400 Mysłowice
M. Piekary śląskie	ul. Ks. Jerzego Popiełuszki 14	41-940 Piekary Śląskie
M. Ruda śląska	ul. Ballestremów 16	41-700 Ruda Śląska
M. Siemianowice śląskie	ul. Wyzwolenia 17	41-103 Siemianowice Śląskie
M. Świętochłowice	ul. Plebiscytowa 3	41-600 Świętochłowice
M. Tarnowskie góry	ul. Towarowa 1	42-600 Tarnowskie Góry
M. Tychy	ul. Budowlanych 59	43-100 Tychy
M. Zabrze	Pl. Krakowski 9	41-800 Zabrze
M. Żory	ul. Osińska 48	44-240 Żory

Źródło: Powiatowe Urzędy Pracy, Województwo Śląskie, stan na 20.05.2024 r. [niepełnosprawni.slaskie.pl].

W sierpniu 2024 r. do PUP w województwie śląskim zgłoszono 8 628 informacji o wolnych miejscach pracy i miejscach aktywizacji zawodowej, z czego 89,8% stanowiły oferty pracy

niesubsydiowanej. W końcu miesiąca do dyspozycji bezrobotnych i poszukujących pracy pozostawało 7 345 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej¹⁷. Analizując dłuższy horyzont czasowy należy wskazać, że w całym roku 2023 do powiatowych urzędów pracy wpłynęło ponad 116,5 tys. informacji o wolnych miejscach pracy i miejscach aktywizacji zawodowej, czyli o 18,8 tys., tj. 13,9% mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku (2022). W 2023 roku do śląskich urzędów pracy wpłynęło 13 151 ofert pracy subsydiowanej, tj. 11,3% wszystkich zgłoszonych ofert. Wśród ogółu oferowanych w roku 2023 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej 3 230 skierowanych było do osób z niepełnosprawnościami (2,8% ogółu). Liczba tych miejsc spadła w relacji do roku 2022 o ok. 22%, a sam ich udział w ogóle wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej zmalał o 0,3 p.p. (z 3,1% do ww. 2,8%). Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli X.

Tab. X. Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej w województwie śląskim w latach 2022-2023.

wyszczególnienie		2022 r.	2023 r.	wzrost/spadek		
				liczby bezwzględne	dynamika 2022 r. = 100%	
ogółem wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej		135 358	116 540	-18 818	86,1	
z ogółem	zatrudnienie lub inna praca zarobkowa	123 869	108 657	-15 212	87,7	
	miejsca aktywizacji zawodowej	11 489	7 883	-3 606	68,6	
	z tego:	staże	10 072	6 804	-3 268	67,6
		przygotowanie zawodowe dorosłych	7	1	-6	14,3
		prace społecznie użyteczne	1 410	1 078	-332	76,5
	dla osób z niepełnosprawnościami	4 146	3 230	-916	77,9	
	dla osób w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki	41	58	17	141,5	

Źródło: Rynek pracy w województwie śląskim w 2023 r., Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.

Podstawowym instrumentem pasywnych działań powiatowych urzędów pracy jest wypłata zasiłków dla osób bezrobotnych. Świadczenie to jest formą wsparcia pieniężnego dla osób, które utraciły źródło utrzymania. Według stanu na koniec 2023 r. zdecydowana większość zarejestrowanych bezrobotnych nie pobierała zasiłku. Prawo do tego świadczenia w analizowanym czasie posiadało 14,2% ogółu zaewidencjonowanych (tj. 8 842 osoby). W przypadku osób z niepełnosprawnościami udział ten był jeszcze niższy – zasiłek dla bezrobotnych pobierało jedynie 11,2% ogółu osób zarejestrowanych tj. 654 osoby spośród 5 826.

¹⁷ Bezrobocie rejestrowane w województwie śląskim, raport miesięczny 8/2024. Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.

IV. Cel główny i cele szczegółowe

CEL GŁÓWNY	
Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi	

CEL SZCZEGÓŁOWY I		
Wspieranie rozwoju miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi		
Zadania		Podmiot realizujący
1	Monitorowanie sytuacji w zakresie tworzenia i funkcjonowania instytucji integracji społecznej i zawodowej oraz w zakresie rozwoju miejsc pracy i aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi	ŚUW WUP PUP
2	Organizacja kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników systemu integracji społecznej	Zgodnie z celem strategicznym 3 SPSWSL na lata 2020-2030
3	Wspieranie aktywności zawodowej i przeciwdziałanie bezrobociu oraz integracja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami	Zgodnie z celem strategicznym 4 SPSWSL na lata 2020-2030
4	Wzmocnienie roli ekonomii społecznej i solidarnej w integracji społeczno-zawodowej	Zgodnie z celem strategicznym 5 SPSWSL na lata 2020-2030
5	Realizacja działań kierunkowych obejmujących populację osób z niepełnosprawnościami, planowanych w corocznych Regionalnych Planach Działań na rzecz Zatrudnienia	Zgodnie z Planem Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2024 i lata kolejne

CEL SZCZEGÓŁOWY II		
Zwiększanie wiedzy w zakresie możliwości aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi		
Zadania		Podmiot realizujący
1	Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie upowszechniania wiedzy o możliwościach aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi wśród mieszkańców województwa	UMWSL WUP PUP
2	Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie upowszechniania wiedzy o możliwościach aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi wśród pacjentów podmiotów wykonujących działalność leczniczą w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień	UMWSL
3	Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie upowszechniania wiedzy o możliwościach aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi wśród młodzieży	UMWSL PO
4	Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie upowszechniania wiedzy o możliwościach aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi wśród osób i podmiotów realizujących zadania w obszarze pomocy społecznej, usług zdrowotnych, zatrudnienia, usług edukacyjnych	UMWSL

Wszelkie koszty związane z wdrażaniem, realizacją i monitoringiem zadań przewidzianych w Programie rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia oraz przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi zostały przedstawione w Śląskim Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030.

Bibliografia

1. Bank Danych Lokalnych, NSP 2021, Ludność [bdl.stat.gov.pl].
2. Bank danych lokalnych, Rynek pracy, bezrobocie rejestrowane [bdl.stat.gov.pl/].
3. Baza Warsztatów Terapii Zajęciowej, Województwo Śląskie [niepełnosprawni.slaskie.pl].
4. Bezrobocie rejestrowane w województwie śląskim, raport miesięczny 8/2024. Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach.
5. Dane dotyczące zakładów aktywności zawodowej, Biuro Rzecznika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych [niepełnosprawni.gov.pl].
6. Dane MRiPS-07 za II półrocze 2023, Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych [niepełnosprawni.gov.pl].
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 [Dz.U. 2023 poz. 2480].
8. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego [Tekst jedn. Dz.U. 2024 poz. 917].
9. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy [Tekst jedn. Dz.U. 2024 poz. 475].
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. [Tekst jedn. Dz.U. 2024 poz. 44 z późn. zm.].
11. Wsparcie osób chorujących psychicznie na rynku pracy - analiza i zalecenia, Biuletyn Rzecznika Praw Obywatelskich 2014, nr 8.
12. Załuska M., Opieka zdrowotna i wsparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa 2015

Spis tabel

Tab. I. Osoby z niepełnosprawnościami w Polsce i w województwie śląskim w roku 2011 oraz 2021 w świetle wyników Narodowych Spisów Powszechnych.	6
Tab. II. Osoby z niepełnosprawnościami w Polsce i w województwie śląskim w roku 2021 według stopnia niepełnosprawności w świetle wyników Narodowych Spisów Powszechnych.	7
Tab. III. Bezrobotni zarejestrowani, w tym z niepełnosprawnościami w Polsce oraz województwie śląskim według powiatów na koniec 2023 roku.	8
Tab. IV. Niepełnosprawni bezrobotni zarejestrowani w województwie śląskim według wybranych cech na koniec roku 2023.	10
Tab. V. Bezrobotni z niepełnosprawnościami zarejestrowani w Polsce według wybranych przyczyn niepełnosprawności na koniec roku 2023 – w ujęciu regionalnym.	11
Tab. VI. Wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w II kwartale 2024 r. – w ujęciu regionalnym.	12
Tab. VII. Zatrudnienie i jego struktura w zakładach aktywności zawodowej w Polsce według województw.	14
Tab. VIII. Zatrudnienie i jego struktura w zakładach pracy chronionej w Polsce według województw.	15
Tab. IX. Powiatowe Urzędy Pracy w województwie śląskim.	16
Tab. X. Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej w województwie śląskim w latach 2022-2023.	17

Spis rycin

Ryc. 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce za lipiec 2024 r.	7
Ryc. 2. Udział osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy wśród bezrobotnych ogółem (stan na 31.08.2024 r.).	8